SỐ 225 NĂM THỨ BA NGÀY 21 THÁNG 9 NĂM KỶ-TỴ TỨC NGÀY THỨ TƯ 23 OCTOBRE 1929 MỖI SỐ 5 XU

GIÁ BÁN

CÔNG-PHÁP	NGOẠI-QUỐC
Mỗi năm . 6$00	12$00
Sáu tháng 3.00	7.00
Ba tháng . 1.50	3.00

Mua báo phải trả tiền trước. Thư và mandat gởi cho M. TRẦN ĐÌNH-PHIÊN, ái đăng quảng cáo việc riêng xin thương nghị trước.

TIẾNG-DÂN

Chủ nhiệm kiêm Chủ bút HUỲNH-THÚC-KHÁNG
Quản lý TRẦN-ĐÌNH-PHIÊN

敲民 LA VOIX DU PEUPLE

MỖI TUẦN XUẤT BẢN HAI KỲ THỨ TƯ VÀ THỨ BẢY

BÁO QUÁN Đường Đông-Ba, Huế
Giây thép số 22
Giây thép: TIẾNG-DÂN – Huế

DEPOT LEGAL INDOCHINE HUẾ
DEPOT LEGAL INDOCHINE HANOI

Vừa biết vừa làm, càng làm càng biết, biết với làm cùng đi một trật, ấy là học.

VÌ SAO MÀ NGƯỜI ĐỜI PHẢI CẦN CÓ THƯỜNG THỨC ?

II

Xã-hội ta trên vài mươi năm nay, nhiều người ra ngoài, trông thấy công cuộc các nước, lấm vẻ lạ lùng, choáng tai lòa mắt; phần ở trong nước, thì cũng bị ngọn triều cạnh tranh đã dội trong thế giới chung quanh tràn đến, những chuyện nghe thấy kích thích trong não, mà không ngồi yên được; còn trông lại người mình thì một mực đê hèn, trăm đều thiếu thốn, cái não tự giác cùng cái lòng tự vệ, vì hoàn cảnh xui giục mà tự nhiên bựt ra, song không rõ đầu đuôi, không xét nhân quả. Chỉ lấy hình thức bề ngoài mà so sánh, thì thấy người ta đi trên mây mà mình nằm dưới vực, người ta chạy xe điện mà mình mới học bò, cái lòng phủ nhiệt, chỉ muốn một vọt mà theo cho kịp người, nên đối với những đều thường thức, không ai chịu lưu tâm đến; mà nhứt là những bọn thanh niên hăng hái kia, nghe đến hai chữ thường thức, không trợn mắt mà bác xích, cũng ngẫm nghĩ mà cười thầm. Gần đây có đôi câu phát biểu ý kiến, đại ý nói rằng: « Không cần học gì, chỉ ba chữ « muốn thì được » là đủ, mình muốn làm anh hùng hào kiệt thì làm ông Hoa-danh-Tôn, ông Tôn-đật-Tiên, muốn làm nhà triết-học thì làm ông Ban-công, ông Đề-các, cốt tạo ra thời thế, dựng lấy công nghiệp lớn, đặng theo đuổi với người Âu người Mỹ kia, chớ những lối thường thức là đồ dân bà trẻ con cũng biết, cần gì mà mình phải bo bo theo lối thông thường đó làm gì ? » Theo cái tâm lý trên mà bình tâm xét lại cho kỹ, thì cái lòng tấn thủ khẳng khái, thật là đáng kính đáng phục, mà cái ảo tưởng mơ màng viển vông, thật là đáng trách đáng buồn. Bởi cái ảo tưởng đó nó kéo đi một ngày một xa thành ra cách hẳn với phạm vi thường thức và đối với sự thực, không những không chút gì bổ ích mà lại có vẻ lái ngược thuyền xuôi, đau nam chữa bắc, chống chỏi rả rời nhau mà không ăn nhập dính liếu vào đâu cả.

Ký giả nói thế, không phải ngăn cái lòng tấn thủ của anh em, song thật có thấy rõ tình thế xã-hội ta ngày nay, rất là thiếu nghèo về lối thường thức. Anh em thử nghĩ: nhân chia trừ cộng, bốn phép toán thường làm chưa xong, mà nói cách do đất lường trời, thì họ nghe sao lọt ? Nhà nông bọn thợ, học thức gì mấy, mà nói những học thuyết Lê-ninh Si-mông, thì họ hiểu thế nào ? Quyền lợi bảo cử, tánh chất tập hội, là phận sự người dân, họ còn không làm hết được, mà nói đến công việc cao xa, thì có ích gì cho họ không ? Ảo tưởng nằm trong lý luận trống không thì nghe ra vẻ vang tốt đẹp, mà đem vào trong thực tế, thì trăm đều không được một vài đều bổ ích; so với thường thức, nói câu nào, làm câu ấy, được chừng nào, giữ chừng ấy, xem ngay trước mắt, hoặc trong một hồi một buổi, không có vẽ huê hòe mới lạ, đủ lòe lẹt với người ta mà ngày chứa tháng dồn, sẽ có cái hiệu quả nằm ngầm ở trong. Thuở nay anh hùng hào kiệt, làm ra công cao nghiệp cả, có công với nhân loại, để tiếng cho muôn đời, mà bắt đầu cũng tự nơi thường thức mà dần dần gầy ra; ví như làm nhà lầu cao mấy từng mà thường thức là cái móng cái nền; ví như cái cây, to đến mấy ôm mà thường thức tức là cái gốc cái rễ. Thường thức cần thiết cho người đời như thế, bỏ chuyện gần mà lo chuyện xa, thấy việc người mà quên việc mình, không phải một đều lầm to hay sao ? Ông Mạnh-tử nói rằng: Đương vụ chi vi cấp (當務之爲急, nên làm những việc cần); mà ông Vương-dương-Minh xướng cái thuyết « tri hành hợp nhứt » (知行合一) đều minh biết với việc mình làm phải hợp làm một), cũng đều khuyên người trọng đều thường thức. Nói việc cần, nói biết và làm, chính là nêu hai chữ « thường thức » để tỉnh thức người đời vậy.

Đồng-bào ta ơi! Tiệc Tây tiệc Tàu vẫn là sang là ngon, mà không thể hằng ngày ăn luôn được, ta phải cần lo cơm bữa của ta kia. Cơm bữa là gì ? Tức là về phần riêng mỗi người và mỗi nghề nghiệp, có cái thường thức đặc biệt mà về phần chung quốc dân, có cái thường thức phổ thông như bài trên đã nói vậy.

H. H. Nh.

SÁCH MỚI XUẤT-BẢN

CHUYỆN-VUI 0$09, VẬN-VĂN quyển nhất 0$08, quyển nhì 0$12, quyển ba 0$12, ÁN BẠC GIẤY GIẢ thượng hạ mỗi cuốn 0$15. Những chuyện-vui và vận-văn nầy đều trích và đã đăng trong báo Tiếng-dân.

Ai muốn mua xin hỏi tại Bản-báo và các nhà đại-lý của Bản-báo.

Ở xa nếu mua một quyển xin gởi thêm 0$13 tiền cước, nếu mua nhiều thì cứ thêm một quyển 0$03.

Tiếng-dân

VẬN-VĂN

Tây chạy giấy vàng bạc

Bạc vàng cùng đốt khéo pha trò,
Quyền lợi hao mòn chẳng sớm lo!
Bay bổng lưng trời ngui ngút khói,
Dập dồn mặt đất ngổn ngang tro.
Kinh thần chuộng thánh bày tuồng dối,
Mê bóng tin đồng thật hại to!
Có nước có dân cần có của!
Của đâu mà lại đổ sông Ngô.

Phan-Chương

Lời khuyên bạn gái

(Hành-vân Sang-nam)

Chị em mình,
Hỡi chị em mình,
Cũng ban trời sinh.
Cùng tai mắt, gan óc phân minh,
Thua ai mà sợ!
Kìa Trưng-trắc, xông rừng gươm mưa đạn gian nan,
Mấy đậm ngàn, không hề lay chuyển.
Này gương rạng, ta hãy soi chung,
Núi Tản non Nùng,
Phương trời mờ mịt, một vùng Đông, vùng Đông.
Lòng khăn yếm buổi Á-Âu nầy,
Nơi gót râu mày, lới đường mây, đường mây.
Bạn thoa quần, đua nhau từ nay,
Theo đòi Âu-Mỹ, non sông cùng chịu ra lay.

Hào Phòng

THƯỜNG THỨC

THỂ-LỆ LẬP CÔNG TY THƯƠNG-MẠI

"Hữu-hạn công-ty và lưỡng-hiệp công-ty"

(Tiếp theo)

Điều-lệ. — Tất cả các hội-viên nhóm lại làm điều lệ, hay là thuê lục sự (notaire) làm cũng được. Nếu các hội viên tự làm, thì phải làm nhiều bản: 2 bản để trình tòa, 1 bản để sở văn-tự (bureau d'Enregistrement), 1 bản để tại hội-chính và mỗi hội-viên mỗi bản. Nếu công ty có chi điểm, thì mỗi chi-điểm phải có 2 bản, để trình tại tòa-án ở chi-điểm đó.

Điều lệ phải dùng giấy có tem (timbres). Điều lệ phải kể rõ:

1°) Tên và họ, nghề-nghiệp và chỗ ở của các hội viên. (trong lưỡng-hiệp công-ty, chỉ kể mấy người commanditités thôi);

2°) Điểm-danh của công-ty;

3°) Hội-sở nhứt định;

4°) Tên và họ những viên quản-lý thay mặt hội; (hoặc người ngoài hội; hoặc người trong hội);

5°) Vốn công-ty (thường thường phải kể rõ mỗi người góp bao nhiêu và góp bằng tiền hay bằng gì);

6°) Trình-hạn công-ty;

7°) Nói lập vô-hạn công-ty hay lưỡng-hiệp công-ty;

8°) Công việc công-ty sẽ làm;

9°) Cách chia lời, cách chịu lỗ;

10°) Quyền hạn của Quản-lý;

11°) Mỗi năm khi nào tính sổ sách;

12°) Cách thức thường hoàn tài sản (amortissement);

13°) Cách giải tán công-ty; khi nào hội phải giải-tán trước hạn đã định: bị lỗ, một hội viên chết v. v. (trong lưỡng-hiệp công-ty, một người commanditaire chết không phải giải tán); một hội-viên chết, công-ty có phải giải-tán không, con em người chết có thể chưn vào được không?

14°) Trong lưỡng-hiệp công-ty, dự định quyền hạn của những người commanditaires về cách kiểm sát công việc hội;

15°) Ngày tháng làm điều lệ;

16°) Tên ký của các hội-viên sau điều-lệ.

Nếu điều-lệ không nói ngày nào công ty thành-lập (không phải ngày bắt đầu làm việc), thì ngày thành-lập ấy tức là ngày các hội-viên ký điều-lệ. Nếu các hội viên kể ký trước, người ký sau, thì ngày công ty thành-lập tức là ngày người sau cùng ký.

Sau 20 hay 25 ngày khi làm điều-lệ rồi phải trình sổ văn-tự để ghi vào sổ.

Trong tháng công-ty thành-lập phải trình tòa án (Justice de paix), và tòa án thương-mãi.

Ngoài các thành phố như Vinh, Tourane v. v. thì nộp tại tòa Công-sứ tỉnh là đủ. Cũng trong thời gian một tháng đó, viên Lục-sự hay người quản-lý phải trích-lục điều-lệ đăng lên quan báo những đều nầy:

1°) Tên và họ nghề-nghiệp và chỗ ở các người trong công-ty (các người commandités trong lưỡng-hiệp công ty);

2°) Điểm-danh công-ty;

3°) Tên và họ những người quản lý, và chữ ký của công-ty (signature sociale);

4°) Hội-sở;

5°) Tư-bản công-ty;

6°) Ngày hội bắt đầu làm việc và năm nào giải-tán;

7°) Ngày tháng trình điều-lệ tại tòa;

8°) Nói là vô hạn công-ty hay lưỡng-hiệp công ty;

9°) Quyền-hạn quản-lý;

10°) Công việc công-ty sẽ làm;

Tờ quan báo đó, có người chủ nhà in ký và quan Đốc-lý nhận thực, rồi phải trước bạ tại sở văn-tự trong ba tháng. Thường thường người in gởi tờ báo đó cho sở văn-tự, tiền cước phí thì công ty phải trả.

Tờ quan-báo đó công ty phải giữ về chứng thực rằng hội đã đăng quảng cáo theo lệ. Nên trình sở trước bạ nhiều bản quan báo, để phòng sự thất lạc về sau. Nếu hội vừa thành-lập mà có mua lại một nhà buôn (fonds de Cce) nào, thì phải rao lên quan-báo (journal d'annonces légales du Ressort du tribunal de Commerce où se trouve le fonds), hai lần.

Khi hội thành-lập đã lâu rồi, nếu có người nào muốn chung thêm vào, mà lại chung vào một nhà buôn, thì hội cũng phải đăng lên quan-báo hai lần như trên. Làm như thế cốt để cho các trái chủ của người ấy, biết mà đòi nợ. Nếu không rao như thế, thì trái-chủ ấy, có quyền đòi công-ty phải trả.

Sổ sách công-ty. — Các công-ty khi đã thành-lập rồi, phải giữ sổ cho minh bạch, để phòng những sự kiện-cáo lôi thôi về sau, hoặc trong hội hoặc với người ngoài hội.

P. T.

(Còn nữa)

MANDATS CỦA AI ??

Bản báo có tiếp được 4 cái mandat số **288801** ở Vinh ngày 18-9-29, số **089776** ở Bồng-sơn ngày 7-5-29, số **100961** ở Tam-kỳ ngày 19-6-29, và số **281757** ở Quảng-Ngãi ngày 9-10-29 mà không có tên người gởi, vậy ngài nào có mandat ấy xin trả lời cho biết, cảm ơn.

Tiếng-Dân

CHUYỆN HAY

THẾ MÀ CỨNG NÓI SUỐT ĐI ĐƯỢC!

(Sách đời Châu, việc đời Đường)

Nhà nho làm văn, hay dẫn sách dẫn điển để chứng minh lời mình nói có căn cứ; quan xử án thường viện câu lệ nầy, câu luật nọ, để chứng cái án của mình phán thầm là đích xác. Đều đó đã thành thói quen. Cứ xem trên văn tự thì đúng dắn, không ai cãi được, song thường thường trái hẳn với sự thực; thậm chí có việc đời nọ với đời kia, anh Dừa với anh Mít, không chút gì dính liếu cao cấp nhau, mà chỉ dẫn một câu sách câu lệ gì đó, làm cầu bắc ngang giữa khoảng không mà kéo nhập lại làm liền nhau như chơi. Xin kể câu chuyện hai chú trò bội nói sách dưới nầy, thì thấy cái nghề dẫn chứng của họ dối thật:

Giáp hỏi: Trong sách Mạnh tử nói: Vua Nghiêu có chín người con trai, hai người con gái. (九男二女) Anh có biết tên là gì không?

Ất trả lời: Có chớ! Hai người gái gả luôn cho Bác Thuấn, chị tên là Nga Hoàng, mà em tên là Nữ Anh, lại một người con trai đầu tên là Đơn Châu, còn làm người nữa không thấy sách nào chép nên tôi không biết.

— Vậy thì anh học còn dốt lắm, trong sách Luận ngữ chép sờ sờ làm cái tên to tướng mà anh không thấy sao?

— Nào, bác kể nghe xem.

— Nầy: Bá-Đạt, Bá-Quát, Trọng-Đột, Trọng-Hốt, Thúc-Dạ, Thúc-Hạ, Qui-Tây, Qui-Oa, (伯達, 伯适, 仲突, 仲忽, 叔夜, 叔夏, 季隨, 季騧).

Anh Ất nghe thế, cười rống lên mà rằng:

Đó là tám người danh sĩ đời nhà Châu (周代八士) con của một bà mẹ bốn lần đẻ sinh đôi, sao bác lại nói là con ông Nghiêu là Vua đời nhà Đường cách trước nhà Châu trên ngàn năm kia?

— Anh không thấy câu « Đường kinh loạn Châu kỷ » sao? (唐經亂周紀 nghĩa là sách đời Đường mà lầu lộn vào sử nhà Châu). Vậy bát sĩ tức là con ông Nghiêu mà sách chép lộn đó chứ gì!

— Thế thì cũng còn thiếu một người nữa mới đủ số chín người con trai.

— Còn cậu cả Nghiêu tên là Đơn Châu, anh đã nói trên, ai ăn đi mà thiếu?

— Thôi tôi chịu bác.

Ấy đó, cửu nam 九男 con vua Nghiêu với bát sĩ 八士 đời Châu, hai bên cách xa nhau hơn là bỏ tinh với địa cầu, thế mà chỉ dẫn một câu « Đường kinh loạn Châu kỷ » mà nói suốt đi được! Cứ theo lời dẫn chứng trên, các án văn tự, nghĩ có đáng ghê không?

Hay-chuyên

THẾ GIỚI THỜI ĐÀM

QUÂN-THỂ THẾ-GIỚI

SAU CUỘC HỘI-NGHỊ NHA-HẢI

II. — Thời-kỳ ổn-định

(Période de stabilisation)

(Tiếp theo)

Nội dung cuộc hợp tác. — Bài trước đã nói rằng hình-thức cuộc hợp-tác chính là nhà « Quốc-Tế-Thanh-Thường Ngân-hàng », ta muốn rõ nội-dung cuộc hợp-tác thế nào tất phải khảo sát thể thức thiết lập nhà ngân-hàng ấy.

Từ bản Mỹ cho Âu-châu vay nhiều mà cũng có một phần đem đặt trong công-nghiệp và nông nghiệp Mỹ. Vậy cánh tài-phiệt Mỹ muốn bảo vệ quyền-lợi mình cho hoàn toàn thì một mặt phải chi-phối kinh tế Âu-châu và một mặt phải giúm giúp cho công nghiệp trong nước. Ta xem nhà Q. T. T. T. N. H. thì thấy hai cái ý hướng ấy rất rõ rệt.

Nhà Q. T. T. T. N. H. thành-lập tư-bản độ 100 triệu mỹ kim, chức-trách chính-thức là làm trung-nhân cho việc giao-phó các trái-vụ Đức. Phân-lượng trái-vụ Đức nợ liệt-quốc rất nhiều, nhà Ngân-hàng nhân đó mà chiếm được ảnh hưởng lớn trên thị trường tài-chính thế-giới. Ngân-hàng lại có quyền mở rộng phạm-vi hoạt-động của mình ra, làm cho tư-bản lưu-hành dễ-dàng, miễn không xâm-phạm đến lợi-ích tài-phiệt Âu-châu là được. Như vậy, quyền-lực của nhà Ngân-hàng đã khá lớn, chỉ còn đem quyền-lực ấy mà vận-dụng thế nào cho hợp với ý-chí các nhà tài-phiệt Mỹ. Tài-phiệt Mỹ họ rất là xảo-quyệt; họ hiểu rằng tài-phiệt Âu-châu bị họ chi-phối, hễ nay giao nhà Q. T. T. T. N. H. cho các nhà tài-phiệt Âu chỉ-huy, thì nguyện vọng họ tất được thỏa-mãn. Vì vậy, hội-đồng Quản lý nhà Ngân-hàng gồm đại-biểu 7 nhà Phát phiếu Ngân-hàng lớn của bảy liệt-quốc và 11 nhà Ngân-hàng lớn khác. Thế là các liệt-quốc Âu-châu được « tự-do » hành-động theo ý-chí của các nhà triệu-phú Tân thế giới; phái tài-phiệt Tân thế giới nhờ đó mà quản-lý kim-dung theo lợi-ích mình.

Một đều kết quả thứ hai, là Mỹ bảo vệ được quyền-lợi của công-nghiệp bản-xứ, khiến công-nghiệp-phẩm Âu-châu không thể xâm-chiếm thị-trường của các nhà tư-bản Mỹ được. Được như thế là vì công-nghiệp đều hoàn-toàn phụ-thuộc vào « tài-chính tư-bản »; nay phái nầy đã phục-tùng theo Mỹ thì tất-nhiên công-nghiệp Âu-châu cũng vì thế mà bị gián-tiếp chi-phối.

Tổng-kết. — Cái tình-thế quân-bình này tương lai sẽ ra thế nào? Có thể vĩnh-cửu được chăng? Hay chỉ là một hiện-tượng nhứt-thời?

Ký-giả xin lặp lại rằng thời-đại này là thời đại quyền-lợi mà cái quân thế bây giờ cũng là do quyền-lợi mà ra. Những điều kiện quan-yếu là bọn thắng-thế muốn được như vậy và bọn liệt-bại có năng-lực mà thỏa-mãn ý-chí bọn thắng thế, nếu nhất đán hai điều kiện ấy trầm-một thì quân bình thế-giới cũng theo nó mà tiêu tán.

Cách hơn một thế kỷ nay, sau khi cơ đồ Nã phá luân bị đổ nát, quốc vương Nga, Áo, Phổ tổ chức thành « Thánh thần Liên hiệp », có gần cả các nước Âu châu tham dự; đến sau lại lập ra « Âu-châu Hiệp đồng » (Concert européen), rồi triệu tập hòa bình hội nghị không năm nào là không. Thức giả đương thời nhiều người tin rằng quân thế Âu châu đã thực hiện. Họ không hiểu rằng « Âu châu Hợp đồng » sở dĩ tồn tại, một là vì từ khi Cách mệnh Pháp thất bại thì phong trào cách mệnh trải qua một thời kỳ khốn đốn; hai là vì quyền lợi các quốc vương còn tương trị cùng nhau được. Đến 1854, quyền lợi bắt đầu mâu thuẫn hẳn thì xảy ra Anh-Pháp-Nga chiến tranh, tiếp đến Pháp Đức chiến tranh năm 1870-71

(Xem tiếp qua trang ba cột nhì)

ANNAM LỊCH SỰ
HÃY NÊN
HÚT THUỐC LÁ JOB

VIỆC TRONG NƯỚC

TRUNG-KỲ

THỪA-THIÊN

(PHÚ-LỘC)

Sao không tu bổ trường học ??

Ở làng Thủy-yên có một cái trường học cho trẻ con mới biết học. Trường lợp bằng tranh, sường thì làm bằng tre sơ sài lắm. Hiện nay phên vách hư lủng, tranh tre đột nát mà chẳng thấy tu bổ gì cả! Hỏi người ta thì kẻ nói về phần việc tổng hạt tu bổ; người nói về phần việc của làng tu bổ; có người lại nói về phần việc nhà nước sửa sang. Không rõ phần ai, song chỉ thấy đến kỳ thâu thuế thì lý trưởng làng nào cũng bắt mỗi tên dân phải nạp bội thêm 15 hoặc 16 xu về học đường. Vậy thì bạc ấy đem làm gì mà để trường hư nát như thế? Có khổ cho học trò không? P. M.

THANH-HÓA

Ai muốn mua quế?

Vụ quế mùa ni, nghe đâu chỉ bóc có hai cây thôi, nhưng phỏng vấn rằng cây quế châu Thường-Xuân tuy dầy mà là quế Đoài, chỉ có cây của làng Lương-sơn (Mường Rường) là chính quế Thanh. Nay mai các Quan sẽ Hội-đồng đi bóc, bà con ai có muốn mua quế gia dụng thì khỏi đấu giá tưởng cũng nên xem cho rõ ràng.

QUẢNG-TRỊ

Tòa kiểm-duyệt bỏ trọn một bài

QUẢNG-NAM

(TAM-KỲ)

Câu chuyện trưng đất với đạo tăng

Bản báo có tiếp được cái thư sau nầy, xin đăng y nguyên văn, cho độc giả biết thủ đoạn một vị « phụ mẫu dân » dung tâm thế nào:

Tam-kỳ, le 10 Octobre 1929

Tôi tên là Lê-đoàn-Diên, tòng cửu phẩm văn giai, ở làng Phú-hưng, tổng Phú-qui, phủ Tamkỳ, tỉnh Quảng-nam, xin qui báo đăng sự thầy phủ Tamkỳ tôi làm việc trái phép và vu cho tôi cái tội đạo tăng.

Những khoản tôi kêu nơi tỉnh, tòa, bộ, viện như sau nầy:

Khoản thứ nhất: Tôi đọc luật hình thuộc điều « phát trưng » đào mả, có tự rằng: « Phần địa có chủ mà mình đem chôn trộm, can tội trượng bát thập, định hạn dời chôn nơi khác. » Làng tôi có một khu đất thổ phụ, ở xứ Bàu sen thượng, phía nam giáp với sở ruộng đồng canh tư điền thuộc xứ Bàu nầy của làng Bích-ngô. Năm nay, tháng sáu, ngày mồng năm, anh tôi Tú tài đái chiếu Lê-đoàn-Thiếp quá cố, đem táng nơi đất thổ phụ ấy. Ngày hai mươi hai, thầy phủ sang làng Bích-ngô tìm đất trưng khẩn, làng ấy thuận nhượng cho con thầy là Huỳnh-Nam khẩn trưng một khoảng đất hoang công thổ về xứ Bàu nầy, rồi mạo nhận cả khu đất thổ phụ của làng tôi, làm hoang công thổ làng ấy mà nhượng luôn. Ngày mồng năm tháng bảy thầy phủ phái trát thôi tên con người anh tôi là Lê-ngọc-Đàm, đến nha để khai sự đạo táng mả cha về xứ Bàu nầy làng ấy. Lê-ngọc-Đàm khai rằng: « Khu đất thổ phụ ấy người trong làng chôn cũng đã nhiều, thầy tôi lập sanh phần trong năm thứ mười hiệu Khải-định, nay thầy tôi quá cố đem chôn. »

Người lý-trưởng tên là Nguyễn-Toản khai rằng: « Thầy Tú làng tôi khi mất chôn có cả bà con dòng môn đưa đám, cờ trống rõ ràng, không ai nói gì. » Ngày mười ba Thông lại là Nguyễn-ngọc-Hy phái về, lấy khám biên việc đạo táng. Ngày hai mươi bốn, Thông lại Nguyễn-ngọc-Hy phái về vẻ địa đồ, sức giáp tiếp kỳ nhân, giao khu đất ấy cho Huỳnh-Nam trưng. Rồi thầy phủ phái trát bắt tôi đến nha hỏi nguyên ủy đạo táng. Tôi khai rằng: « Chỗ đất chôn mả anh Tú tôi, là đất của làng tôi, người trong làng chôn cũng đã nhiều, năm trước ông Quan hai đã bao đạc. thầy Thông lại Nguyễn-Thưởng đã triệt đạc, sanh phần lập cũng đã lâu, khi chôn cũng nhiều người, không phải phần địa của chủ nào, không gần mả của ai, cũng không phải đất gì làng ấy, luật đạo táng tôi không can đến ». Thầy phủ sức tôi lập tờ thú làng ấy, tôi không chịu. Thầy phủ bắm tỉnh thọ-lý xử việc đạo táng chỉ tự rằng: làng ấy kêu tôi chôn trộm mả người anh ở đất công, thuộc xứ Bàu nầy của làng ấy. Lê-ngọc-Đàm khai rằng tôi rước thầy điểm huyệt đem chôn. Tôi khai rằng quả hệ đất ấy của làng tôi. Thầy phủ ước lược những lời không can việc tư thầy làm, thầy đem dâng bắm. Còn như tờ làng nó thuận nhượng cho con thầy là Huỳnh-Nam, đơn con thầy là Huỳnh-Nam trình xin khẩn, hai bản khám biên của thông lại Nguyễn-ngọc-Hy, tờ khai của lý-trưởng Nguyễn-Toản, cũng sự lý đồng thời, có can việc tư thầy làm, thì thầy bỏ hết không bắm. Ngày mồng mười tháng tám, tôi đến tỉnh kêu, ngày hai mươi bốn, tôi kêu lại và có đơn kêu tòa Công sứ nữa. Ngày hai mươi tám, tôi do bộ Hộ kêu. Sang ngày ba mươi, tôi nghe thầy phủ sức làng ấy thay đổi giấy mực đỡ bổn kỳ nhận lại, tôi không hiểu thầy phủ dụng tâm sự gì, tôi phải kêu oan đến viện Cơ mật và Tòa Khám, tòa Hội-lý nữa.

Khu đất ấy thầy phủ đã làm nhà, đào giếng, vỡ đất, ương chè, trồng mít, mà chưa niêm yết. Thầy phủ sức làng Phú-hưng và làng Bích-Ngô đem bộ xét luôn; thế tất thầy biết khu đất thổ phụ quả của làng tôi, có nhiều mả của người làng tôi chôn. Vả làng ấy xứ Bàu nầy không có đất công-thổ, chỉ có một sở ruộng đồng canh giáp với khoảnh thổ phụ của làng tôi mà thôi. Sự thế rõ ràng không phải đạo táng, mà thầy cứ bắm đạo táng; không hiểu khi thầy đọc đến « hữu chủ phần địa nội đạo táng » thầy có xem chỗ luật ấy chú giải thế nào không? nếu thầy hiểu luật ý rõ ràng chắc thầy không lấy sự tình gì bắm tôi đạo táng được. Tôi xin quan trên minh thầm cho rõ cái tình lỏa cáo lỏa chứng.

Khoản thứ hai: Tôi xét lục lệ trong làng: dân thì lấy sổ đinh trong làng làm chứng; điền thì lấy bộ Gia-long làm chứng. Nay trát thầy sức: « 本年四月廿六拾肆日所員奉防禮文內覆為奉防事據居三岐長男星叙勢仲村員蒙等聯議定公土壹頃在西山處經行徹堂(四匠...)是處等語據所定深勘訂以來日早深抵勘行除防理情願勘外合色寫與社里蒙仲轉防各主田畔(見上)在來日拾勘實抵居田處奉深勘行名處行 » (Nghĩa là: lời trát sức rằng, tên Huỳnh-Nam ở Tam-kỳ trình rằng: « làng Bích-ngô thuận nhượng một khoảnh đất công thổ hoang thuộc xứ Bàu nầy, (có tứ cận nhưng không kể ra đây) cho nó khẩn trưng, trình đến bản chức thẩm, theo tờ trình phải khám nên bản chức phải đến khám, trừ sức cho làng Bích-ngô rồi, còn sức làng Phú-hưng và các người điền bạn, phải tuân theo lời sức đến chỗ đất ấy, chực phải khám kỳ v. v. . . . .) Người con của thầy là Huỳnh-Nam chưa có nhà ở trong Tam-kỳ, mà cha làm Tri phủ, con trình đơn xin khẩn điền, không biết có nghị-định ở niên khoản nào không, tôi chưa rõ. Phương chi làng ấy trong bộ Gia-long xứ Bàu nầy chỉ có hạng tư điền mà thôi, chứ không có hạng công thổ, không hiểu thầy cứ bộ tịch ở đâu? mà lời trát thầy sức rằng: « làng ấy nhượng giao thuộc về xứ Bàu nầy ấy đất hoang công thổ » mà tứ cận thì mô hồ không cứ. Hay là thầy chúc sử cho làng đó mạo nhận đất thổ phụ của làng tôi, cho thầy trưng luôn, nên thầy thêu dệt cái cớ đạo táng, để dè ép tôi, xin thẩm.

Khoản thứ ba: Tôi đọc luật hộ thuộc điều « đạo mãi điền trạch » (bán gian ruộng và nhà) có tự rằng: « Người nào đem ruộng đất dương dành, và ruộng đất của người ta xưng làm của mình, mập mờ mà dấu hiếu nơi các nhà quan hào thế yếu, kẻ cho người chịu đều trượng nhứt-bách đồ tam-niên ». Nay tờ bắm của thầy phủ tự rằng: chỗ khu đất mả người anh tôi đó, làng Bích-ngô xưng về đất công-thổ của làng ấy, tôi xưng về đất thổ-phụ của làng tôi, hai bên đều giữ một lời nói, thì cái duyên cớ hộ tranh, trong tờ bắm của thầy phủ đã công nhận. Sao mà thầy cứ bằng tờ thuận nhượng của làng ấy, nuôi bỏ vở đất luôn, vậy thì hộ tranh có phải tôi cùng làng ấy dương dành khoảnh đất ấy không? mà giữ hiền thọ hiền có phải thầy phủ cùng làng ấy, giao nhân không? Phương chi xứ Bàu nầy làng nó không đất công thổ, mà tờ nhượng thì hoang công thổ? Trong bộ Gia-long làng ấy, không có tứ cận như thế, mà chép ra tứ cận mới, không phải mông lung dấu hiếu là gì? Thầy phủ đã coi đến luật đạo táng, không biết thầy đã học đã coi tới điều luật hộ tranh nầy chưa, mà thầy làm như thế? xin thẩm.

Khoản thứ tư: « Thuộc về điền đạo mãi điền trạch » (bán gian ruộng và nhà) có tự rằng: « Người nào xâm chiếm ruộng và nhà của người ta, ruộng một mẫu, nhà một căn dẫn xuống, can tội xuy ngũ thập. Nếu ruộng đến năm mẫu, nhà được ba căn thì gia nhứt đẳng ». Tôi coi làng Bích-ngô ấy, trong bộ Gia-long thuộc xứ Bàu-sen, có một sở ruộng bà Đoàn-thị-Thạnh, một sào, và một sở ruộng ông Nguyễn-như-Chiếp, sáu thước, đều là ruộng nguyên nghiệp của ông cao của Ng-Chỉnh làng tôi là ông Nguyễn-như-Tiếp để lại. Năm trước bà nội Nguyễn-Chỉnh đem bán đợ cho người làng Bích-ngô tên là xã Thắng, năm nay Nguyễn-Chỉnh đến nha kiện xin chuộc về; tuy đất ấy có cây rậm rạp, thường năm chịu thuế, vả lại có mả ông tổ bà của Nguyễn-Chỉnh là Nguyễn-như-Thọ, cùng mả ông nội tôi là Lê-châu-Thân ở trong sở ruộng ấy. Nay làng Bích-ngô nhượng xứ Bàu nầy cho thầy phủ trưng, thấy hai sở ruộng ấy tuy thuộc xứ Bàu sen, nhưng luôn một đạo với khoảnh thổ-phụ làng tôi, làng ấy biên chỉ, xâm chi đến hơn nữa vào cái bản đồ khoảnh đất thầy phủ trưng.

Thầy phủ dạy tên Nguyễn Chỉnh để thầy đạc hai sở ruộng ấy, trừ ra nguyên thuế một sào sáu thước cho, còn bao nhiêu thầy nhập vào xứ Bàu nầy thầy trưng, tên Nguyễn Chỉnh cùng tôi là bà con nội ngoại mà sở ruộng ấy có mồ mả ông bà, sợ can luật « 子孫將公共祖墳地墓墓牧獸 ». (nghĩa là con cháu đem mồ mả công cọng của ông bà dấu hiếu cho người ta, có tội!, nên không giám nhượng. Hai sở ruộng ấy thầy xử đoán bảy tám tháng. thầy tới xem vài mươi lần, không phải là thầy không hiểu, mà thầy cứ bằng lòng nó chỉ gian thầy xâm được giới hạn khẩn trị, đào cây đắp bờ động thương phần mộ của tôi. Thầy biết có luật đạo táng, bắm xử phần tôi, chưa hiểu thầy đã học đến xem đến luật xâm chiếm chưa, mà thầy làm như thế? xin thẩm.

Khoản thứ năm: Tôi đọc luật hộ thuộc điều « dụng sở trí mãi điền trạch » (mua ruộng và nhà chỗ làm việc) có tự rằng: « phàm làm ông quan không được mua ruộng và nhà nơi hạt mình lý, hễ trái luật phải can tội xuy ngũ thập giải dụng ruộng nhà nhập công. » Lại hiệu Duy tân năm thứ bảy, hiệu Bảo-Đại năm thứ ba, khẩn điền tân lệ có tự rằng: « Ai mà xin đơn khẩn đất, quan trên phải cứu xét, nghĩ ra giao cho quan phủ huyện sở tại niêm yết chỗ đất ấy và các đình làng bảng cận một tháng; người nào có sự gì được phép làm đơn kêu quan trên xét cho ».

Thầy phủ khẩn đất cho con, xứ Bàu nầy ở làng Bích-ngô, làm nhà, đào giếng, ương chè, nuôi bỏ, hơn một tháng nay, mà bia niêm yết đơn khẩn trưng không thấy niêm sức. Tưởng thầy phủ vẫn biết chỗ đất trưng đó quả hệ làng Bích ngô mạo nhận đất thổ phụ của làng tôi, và xâm lấy đất nguyên điền của tên Nguyễn Chỉnh, mà nhượng giao cho thầy, nên thầy cứ giấu diếm trong làng xóm mà thầy nhẫn tư thôi, chứ không hề bắm thẩm niêm yết, hay là thầy sợ có bắm ra mà niêm yết, thì người ta kêu, thầy phải can câu luật « xâm hạ dân chi lợi, nhi cầu điền vấn xá đại phi chính thể » (Nghĩa là làm quan đi tạo ruộng tư làm nhà tư, xâm lợi dân không phải cái chánh thể làm quan) hay là thầy bận việc quan nhiều, thầy chưa coi đến khoản luật dụng sở tư mãi điền trạch này. Nên thầy có thông hiểu luật ý cho khắp, chắc thầy lấy luật đạo táng vu tôi; xin thẩm.

Lê-đoàn-Diên

L. T. S. Quan dương tại chức, mà con đứng trưng đất lập nghiệp trong hạt của mình lý đã là một việc trái luật, huống người ta chôn trước, mà đất con mình mới trưng sau, mà lập tâm muốn đời mả của người ta đi, nhẫn tâm là chừng nào. Còn công việc thế nào thì trong đơn trên nói cũng đã tường. Quan trên tất có cách xét xử, không cần phi lời.

BẮC-KỲ

HANOI

Giúp dân bị lụt

Trong hai tháng nay khắp cả Hanoi đã có các buổi hát và đấu võ tổ chức để lấy tiền giúp dân các tỉnh bị nạn về trận bão lụt bữa 30 Juillet tàn hại. Các đêm hát và đấu võ tại hội quán hội Trí tri, hội Trí hòa, rạp hát Cải lương hý viện, Boxing Club Franco asiatique v. v. đều được công chúng hoan nghênh.

Ở Nam định, Bắc ninh, Hải dương Hồng gay, mỏ Cam pha v. v. cũng có mở các cuộc lạc quyên. Những người làm việc tại các công sở, và người hảo tâm ở các nơi cũng có gởi tiền về nhờ Hội đồng cứu tế chẩn cấp cho nạn dân.

Giúp người trong lúc nguy nạn tức là gương tốt cho người đời vậy.

Dầu nầy là thuốc đi đàng, Phòng khi gió táp mưa chan bất thời.

MẠO HIỂM NỮ HIỆP

(PHÚC-NHI-MA-TƯ TRINH-THÁM-ÁN)

Dịch-giả: XÀ-TÚC-TỬ

Số 53

CHƯƠNG THỨ MƯỜI MỘT

Cái hầm bí mật phát hiện ra

(Tiếp theo)

Bà tước nói: Cốt sao cầm được sự chắc trong tay là được, sớm muộn cũng không hại gì. Tôi không sợ gì sự tình biến đổi, mà chỉ sợ nàng HẢI-ĐỨC đang còn bệnh gấu, chịu không nổi cái phong ba kích thích như thế. Nay nàng đã vui vẻ về đây, chúng ta sẽ vào bên phòng nàng cùng thương lượng cách biện pháp. Nói rồi liền cử đường sang phòng làm việc của Thư ký THANG-ÂN. (Nàng HẢI-ĐỨC nghỉ ở đây) Bạn ta vừa đi theo vừa hỏi Bà tước: Cứ như lời Bà tước nói, thì ra tình hình ở trường Thí Nghiệm viện hôm nay (Tức là câu chuyện đã trao đổi diện với người nữ hiệp), Bà tước không nghe gì cả. Ân-Cần cùng THANG-ÂN chưa về đây mà thuật câu chuyện cho Bà tước nghe hay sao?

— Không, có thấy đứa nào về đâu, vì thế nên tôi thêm trông nóng đi. Nói rồi vừa tới phòng giấy THANG-ÂN, cùng ngồi yên ổn. Bạn ta mới thuật câu chuyện hôm nay đầu đuôi tường tế cho Bà tước nghe, và đem cả lý tưởng trước sau nói luôn một trật cho Bà tước hiểu thấu. Bà tước nghe đã minh bạch, trong lòng có vẻ yên lặng, bèn hỏi công việc tấn hành sau nầy phải làm thế nào?

Bạn ta vừa sắp trả lời thì thấy Ân Cần ở ngoài chạy lại, vội vàng hỏi bạn ta rằng:

Các ngài đều có mang súng theo trong lưng, sao để cho con nữ hiệp đó chạy thoát một cách dễ dàng như thế? Khốn nạn! tôi tiếc trong tay tôi không có cái gì, chỉ theo chân nó một hồi lâu mà không có cái kiết quả gì có ích cả. Lúc đó THANG-ÂN cũng về tới chạy lại. Bạn ta cười mà bảo Ân-Cần rằng: Mầy biết nó chạy và mầy đi theo đến nơi nào? nói mau nghe xem, rồi ta sẽ đem nguyên nhân mà nói lại cho mầy rõ, cũng không muộn gì.

Ân-Cần thưa rằng: Từ lúc tôi dả sửa tế một cái thi cô THANG-ÂN đỏ giầy, khi đó tôi nghĩ phần việc của tôi đã xong, thì tôi định đi ra đường tất ra cửa vườn mà về báo cho Bà tước biết rằng nàng nữ hiệp đó đã lại; trong lòng đang hớn hở như thế, dè đâu xe hơi chực nàng nữ hiệp đó, đã bay vượt qua bên mình tôi, chạy lanh như chớp, chính nàng ngồi trên xe chỉ bảo cho tên phu xe, cứ qua ngã hướng nam; tôi tuy có ý kinh hải, nhưng trong lòng không định ra thế nào, nàng THANG-ÂN thì thấy được rõ ràng trong tay nàng nữ-hiệp đó, đang cầm cái danh thiếp của HẢI-ĐỨC nữ-sĩ. Tôi biết rằng việc đã quyết liệt rồi, song không nghe tiếng súng, và không thấy Hoa sinh tiên sinh đuổi theo; lại hiểu rằng việc tay đã quyết liệt, nhưng không xảy ra đến nào loạn gì, nên tôi quyết ý dò theo cho biết cái xe đó đi về đường nào. Bọn tôi theo tới Trung-ương công viện, thì thấy có người làm việc ở đấy, cùng nàng nữ-hiệp đó nói chuyện vài câu rồi dẫn nàng vào một nơi bàn viết. Tôi ở ngoài cửa sổ liếc trông vào, thì thấy nàng ngồi đó mà viết thư. Tôi cũng sơ ý không phòng nhân rằng sau lúc nàng viết thư rồi, đứng giậy trông ra thì mình tránh trước đi đặng cho nàng không biết bọn mình có ý khuy thám đều gì mới phải. Nhưng tôi không lưu ý nên lúc nàng bước ra cửa sổ trông thấy bọn tôi, trong khi vội vàng, tôi không tránh kịp, chỉ xây lưng lại bên nàng mà nói thầm cùng THANG-ÂN. Không rõ nàng có ngó thấy mối manh khả nghi gì không, mà khi trở lại nơi bàn viết thì tức thì rung chuông như có ý gọi người..... Tôi sợ mắc phải khuôn sảo nàng nên cùng nàng THANG-ÂN chậm chậm bước ra khỏi vườn công viên. Vừa ra thì thấy đầu xa kia xe hơi đã ra về. Mầy biết nó chạy và mầy đi theo đến nơi nào? nói mau nghe xem, rồi ta sẽ đem nguyên nhân mà nói lại cho mầy rõ, cũng không muộn gì.

Ân-Cần thưa rằng: Từ lúc tôi dả sửa tế một cái thi cô THANG-ÂN đỏ giầy, khi đó tôi nghĩ phần việc của tôi đã xong, thì tôi định đi ra đường tất ra cửa vườn mà về báo cho Bà tước biết rằng nàng nữ hiệp đó đã lại; trong lòng đang hớn hở như thế, dè đâu xe hơi chực nàng nữ hiệp đó, đã bay vượt qua bên mình tôi, chạy lanh như chớp, chính nàng ngồi trên xe chỉ bảo cho tên phu xe, cứ qua ngã hướng nam; tôi tuy có ý kinh hải, nhưng trong lòng không định ra thế nào, nàng THANG-ÂN thì thấy được rõ ràng trong tay nàng nữ-hiệp đó, đang cầm cái danh thiếp của HẢI-ĐỨC nữ-sĩ. Tôi biết rằng việc đã quyết liệt rồi, song không nghe tiếng súng, và không thấy Hoa sinh tiên sinh đuổi theo; lại hiểu rằng việc tay đã quyết liệt, nhưng không xảy ra đến nào loạn gì, nên tôi quyết ý dò theo cho biết cái xe đó đi về đường nào. Bọn tôi theo tới Trung-ương công viện, thì thấy có người làm việc ở đấy, cùng nàng nữ-hiệp đó nói chuyện vài câu rồi dẫn nàng vào một nơi bàn viết. Tôi ở ngoài cửa sổ liếc trông vào, thì thấy nàng ngồi đó mà viết thư. Tôi cũng sơ ý không phòng nhân rằng sau lúc nàng viết thư rồi, đứng giậy trông ra thì mình tránh trước đi đặng cho nàng không biết bọn mình có ý khuy thám đều gì mới phải. Nhưng tôi không lưu ý nên lúc nàng bước ra cửa sổ trông thấy bọn tôi, trong khi vội vàng, tôi không tránh kịp, chỉ xây lưng lại bên nàng mà nói thầm cùng THANG-ÂN. Không rõ nàng có ngó thấy mối manh khả nghi gì không, mà khi trở lại nơi bàn viết thì tức thì rung chuông như có ý gọi người..... Tôi sợ mắc phải khuôn sảo nàng nên cùng nàng THANG-ÂN chậm chậm bước ra khỏi vườn công viên. Vừa ra thì thấy đầu xa kia xe hơi đã ra về. trong lòng tôi lấy làm nghi ngờ không hiểu nàng ra đường nào mà lanh chóng như thế? Tôi định sắp theo cái xe đó thì thấy nàng cởi một cái xe hơi đạp chưng ở trong vườn chạy ra. Thế là nàng đã cho cái xe hơi kia về không. Quỉ quái thật! Tôi chẳng quản nàng có thấy và biết bọn ta theo dò thám hay không, cứ việc lần theo cái xe nàng. Lúc đầu xem chừng như nàng có chú ý đến bọn tôi, ngồi trên mà thỉnh thoảng lại xoay đầu lại ngó, đi được một đoạn, không thấy tăm dạng gì, tôi gắng theo chừng nửa giờ đồng hồ, thì thấy nàng quay đầu lại một cái rồi, chạy vào trong nẻo đường quanh; đường nầy nhỏ hẹp lại khuất khúc, tôi đứng trông một hồi, không thấy gì nữa, không thể theo dò được, nên tôi bèn về đây đặng báo cho tiên sinh biết. Đến như nàng có biết bọn tôi theo dò cùng không, đều đó nhờ tiên sinh đoán cho; và xin hỏi tiên sinh vì sao nàng đã đoán đích lại tới nơi, lại quyết liệt mà bỏ đi một cách tự nhiên như thế?

HẢI-ĐỨC nữ-sĩ nghe thế, bắt tay Ân-Cần mà nói: Lại, lại đây, để cho các ngài đi bàn cái tình hình mới xảy ra đó; còn mầy cùng nàng THANG-ÂN lại đây, ta thuật chuyện lại cho mà nghe.. Thằng bé lanh giỏi nầy, dầu cho một trăm HẢI-ĐỨC nầy, cũng không bằng mầy. Ân-Cần cùng THANH-ÂN đi với HẢI-ĐỨC, uống nước đá và nghe HẢI-ĐỨC thuật chuyện. Còn ba người ta (Phúc, Hoa và Bà tước) đem tình hình mới phát hiện hôm nay gia vào trong phạm vi nghị sự mà cùng nhau thương nghị, bàn mãi đến chiều mà chưa quyết định được cái phương châm đối phó ra thế nào cả. Bạn ta bảo Bà tước đánh điện thoại mà hỏi LÊ-CÁCH nữ-sĩ xem có tin tức gì không, và đem mấy đều cốt yếu trong việc thủ tục sẽ định làm, thương nghị cùng nàng, hoặc giả nàng có chỗ cao kiến gì tìm được cách ổn thỏa và mau chóng hơn chăng?

(Còn nữa)

https://tieulun.hopto.org

NƯỚC MẮM HỘI ĐỒNG-LỆ QUẢNG-BÌNH

rất ngon, rất thơm, nguyên chất cả

Xưởng làm nước mắm ở cửa Nhật-Lệ cách tỉnh một kilomètre

TỔNG CỤC Ở ĐỒNG-HỚI Ngân bổn 15.000$00

Đại-lý : Thuận-Long rue Gia-long Huế

Nước mắm nguyên chất — Mắm Tôm — Ruốc — Mắm cá khô nấu nhỏ — Phơi cá khô — Đồ buôn vặt — Thư từ tiền bạc xin các ngài gởi cho M. Trần-nhật-Tân Đồng-hới

Hiệu của chúng tôi chỉ có ba người mà thôi, và trị sự như sau này :
M. M. Đinh Hy coi sóc các việc ăn làm tại xưởng.
Lương-thế-Sâm thâu-quỹ tiền bạc
Trần-nhật-Tân thay mặt cho hội cả trong lẫn ngoài.

AI-LAO

SAVANNAKHET

Cờ bạc tự do

Tỉnh Savannakhet mấy lâu nay cái phong trào cờ bạc rất là hành trường. Kể hư cửa nát nhà, người bỏ vợ lìa con, không phải là ít. Nhưng ngỡ là nhà gá bạc ở đâu xa, không hay xấm xít ở trong tỉnh cả.

Bữa 6 10-29 tôi đi đón tàu nhân đi ngang qua con đường tục gọi là đường « Bến Chệt » thấy nhà chú Mỹ, Bà Tạ, Năm Rớt và Hai Vân, trước cửa hàng quà bán cũng khá nhiều, người ra kẻ vào như bướm liệng ; hỏi ra mới biết trong những nhà ấy có ổ nay xi tác, chỗ nọ bài cào.

Mấy nhà ấy chỉ cách nhà cảnh sát độ 100 thước tây thôi. Gần nhà cảnh sát như thế, mà người ta chơi được tự do như thế, lạ thật !

Việt-bình lai cảo

THẾ NÀO LÀ DÂN-QUYỀN ? ??

Muốn cho biết biết thì nên mua sách **DÂN-QUYỀN CHỦ-NGHĨA** của TÔN-VĂN, Giác-quần thư-xã nay đã xuất bản tập thứ III giá 0$20.

Toàn bộ 3 quyển cả giá 0$50, có gởi bán lại bản-quán và các tỉnh.

Chú ý ! Chú ý !

Ai là chủ tiệm bán thuốc bắc « CHÍN và SỐNG » nên tìm đến tiệm **QUẢN-THẮNG** ở đường CANTONNAIS N° 78-89 FAIFO là một nhà buôn bán thuốc bắc, tạp hóa, cước cầu, trừ danh từ xưa chi nay trải đã 30 năm dư trên đường kinh-tế ai ai đều nghe tiếng ; Bán ai bán tín giá cả phải chăng, ai ở xa muốn hỏi giá cả gì, sẵn lòng trả lời ngay.

Xin kính mời quý khách chiếu cố.

Chủ nhân kính cáo

QUẢN-THẮNG

SÁCH MỚI XUẤT BẢN

Bản báo mới nhận tặng mấy quyển sách sau này của Nhật-nam thư-xã, Nhật-nam thư-quán Hanoi xuất bản :

1°) HÁN-VIỆT-PHÁP TỰ-ĐIỂN (quyển nhứt), giá 0$20

2°) SÁCH THUỐC KINH-NGHIỆM giá 0$50

3°) LỊCH-SỬ TIỂU-THUYẾT ĐINH-TIÊN-HOÀNG giá 0$45

4°) LỊCH SỬ TIỂU-THUYẾT LÊ-ĐẠI-HÀNH giá 0$35

5°) THẾ-THÁO TÀU (số 3) giá 0$50

Xin có lời cảm tạ.

QUÂN-THẾ THẾ-GIỚI

(Xem tiếp trương nhứt cột sáu)

Ngày nay, tình thế khác hẳn, nhưng cái quân thế thế giới hiện đại cũng nhiều phương diện tương tự cùng « Âu châu liệp đồng » hồi trước.

Một mặt, trái vụ của Đức tuy vẫn độ giảm rất nhiều, nhưng tuyệt đích thì vẫn dùng số lượng « thiên văn » (chiffres astronomiques) mà tính (1). Đức muốn trả nợ, muốn tuân theo kế hoạch Young thì phải vay ngoại trái. Vay ở đâu ? Ở Mỹ, ở Pháp, ở Anh. Thế là năm năm lại chồng chất thêm lợi tức nữa ! Như vậy, Đức có thể chịu trong 59 năm không ? Mà nếu các nhà chấp chính « muốn » chịu, thì cái ý chí ấy có thể thực hành được không ?

Đức lại phải tăng gia to thuế lên thật cao. Tăng gia thuế sở đắc (impôt sur le revenu) thì các nhà tư bản, địa chủ phải chịu. Nhưng họ có khoanh tay mà chịu cho đâu ? Họ thiên phương bách kế được thâu gì nhuận cho nhiều, bèn thực hành « hợp lý hóa » (ratio nalisation) nào bớt tiền công của thợ thuyền, thêm giờ làm việc ; nào vận dụng máy móc mới, « hợp quy hóa » (normalisation), dùng phương pháp Tây lo (Taylorisme) và phương pháp Pho or (Fordisme), v. v. Thợ thuyền lại phải chịu thuế trực tiếp nữa ; rốt cục, một vài mươi gánh, dù có bị cưỡng bức cũng không đủ năng lực mà đảm phụ !

Chiến trái tính toán đâu vào đấy, chung qui « miếng to » (68 triệu bảng) vào mồm con sư tử Mỹ ; như vậy trong phái tài phiệt mà cảnh giàu lại giàu xấp nghìn xấp triệu, còn cảnh yếu thì lại yếu thêm, tình thế bất quân trời cao vực thẳm ấy có thể duy trì mãi được không ?

Đó là ta chưa kể đến quyền lợi riêng của liệt quốc, những mối xung đột Mỹ Anh, Pháp Anh, Pháp Ý v. v. . Nếu một ngày kia mà ngày ấy tất nhiên phải đến — quyền lợi nước nầy không dung hợp hẳn với quyền lợi nước khác thì họ tất nhiên sẽ dùng vũ lực mà phục chế nhau.

Chính vì những lẽ kể trên, ký giả dám chắc rằng quân thế ngày nay tức là tiền triệu của một cuộc đại chiến thứ hai. Ký giả không thể minh định cuộc chiến tranh ấy sẽ phát sinh vào năm nào tháng nào, như Tưởng giới Thạch dự trắc (Tưởng nói chiến tranh sẽ xảy ra vào 1941), vì dự trắc như thế chẳng xác thực gì ; nhưng cuộc đại chiến thứ hai

(1) Tổng-ngạch trái-vụ-Đức năm 1921 định là 6.500.000.000 bảng, mỗi năm gần phó 330 triệu.

Năm 1924, kế « hoạch Dạo-Ủy-Tư giảm niên khoản » xuống 125 triệu.

Năm nay, kế-hoạch Young lại giảm xuống 100 triệu trong 37 năm ; và 72 triệu trong 22 năm sau

GIA-ĐÌNH GIÁO-DỤC

(NGUYÊN-VĂN CỦA QUÁ-RÀNG-VĂN, SỬ-BÌNH-TỬ DỊCH)

CHƯƠNG THỨ HAI

Những cách giạy của cha mẹ

(60 đều nên biết)

(Tiếp theo)

12) Trẻ con đã lớn tuổi, đã có tri-đức, nếu nó thấy người cha sắp làm đều gì sai lầm, sẽ phạm vào tội ác mà đem lời can-dán, thì người cha không nên dằn ức nó, để nuôi cái lánh lòng ngay nói thẳng của nó, đặng ngày sau thành một người cường-trực của nhà nước. Song nếu như có ý trích phát sở-đoản của cha, mà tự lấy tài giỏi, có bộ đắc ý, không phải xuất tự lòng thành yêu mến mà muốn bảo toàn cho cha, thì phải dùng cách mà răn he qui chánh nó đi. Song nếu gặp tấu-kịch như vậy, thì người cha phải lập tức tự trọng sửa nhân cách của mình lại, không thì lời qui-chánh sẽ không có hiệu-quả.

13) Cha mẹ dạy con đều gì, không nên nói dài dẳng ca-kệ, chỉ dùng một đôi câu vắn tắt là hơn. Nói nhiều thì linh-tinh vụn-vặt, khó nhớ, lại khiến cho trẻ con mỏi không ra manh mối cốt yếu lời ngay. Nói ít thì câu nào câu nấy đều ghi vào trong óc nó như đinh đóng mà nó không quên được. Dầu đứa trẻ con đã lớn, cũng phải dạy lần lần dợi nó làm theo lời dạy nầy rồi sau mới nên dạy đến đều khác. Nếu như đem cả các việc cần phải dạy trong qui trình gia-đình giáo-dục mà giạy cho trẻ con nghe trong một trật, thì dầu ghi nhớ được mặc lòng, các giạy đó tất nhiên không có chút hiệu quả gì.

15) Trẻ con trong lúc chơi bời, nếu vô ý mà có đều sai lầm, thì cha mẹ không nên quở mắng liền trong khi đó, chỉ dùng lời nói viên hoạt mà khiến cho nó tự sửa đổi. Còn như thứ định phải răn he nó thì phải để thong thả, như thế mới khỏi hại đến tánh thiên chơn của nó, mà cũng tránh được cái khổ nầy : ngày sau trong lúc chơi vui trông thấy cha mẹ thì sinh mối sợ hãi mà mất hẳn cái thú vui thích. Lẽ cơ cung trẻ con, chính phát triển trong lúc chơi vui đó ; như có đều sợ hãi, thì có trở ngại cho đường tâm tánh). Trong ngày đứa trẻ con, nếu đang cầm chơi một đồ gì không nên chơi mà xem ý mình đương ham mê, thì không nên dựt gấp để nó khỏi chịu phải một cái kinh lệnh linh linh cắt dứt mất cái hứng thú đang dầm thấm của nó trong lúc đó. Nên nói rõ cho nó hiểu cái vật ấy không nên chơi là vì lẽ gì, khiến nó tự buông tay mà đưa lại là hơn. Không nữa thì bày cho nó cơ mới một vật khác để đem cái hứng thú nó sang nơi vật ấy thì nó tự bỏ vật kia đi.

15) Thường thấy nhà một người nọ, có người đầy tớ cầm một vật, muốn bước vào nhà trong, bà chủ nhà trông mặt bảo lui, người đầy tớ biết ý, tức thì đem vật ấy ra ngay. Bà chủ làm thế là biết nếu con mình sẽ thấy vậy thì thất oai đối, nên không cho nó thấy. Đứa trẻ con ấy, tánh chất thế nào, ai cũng hiểu được.

Lại có nhà khác, trong nhà không có vật gì mới mà để yên một chỗ được, vì để thì sẽ bị trẻ con lấy chơi mà làm hư làm vỡ ; đó là tại trong nhà không biết sắp đặt, thành có cái tệ ấy. Vì thế nên cha mẹ đối với trẻ con, khi nó đòi cái gì không nên dụng chỉ cho nó thấy, và cũng không nên cho nó đòi bậy. Còn những đồ để trong nhà, thì hoặc phải để cho nó không động đến được, hoặc đem để chỗ khác cho nó không biết.

16) Trẻ con có tính hay thay đổi hay làm cho cha mẹ đổi ý, nên thường hay thí nghiệm kỳ kèo trái ngang, cho được lướt cha mẹ. Cha mẹ phải cứ vững vàng, không thêm lay chuyển, nghiêm như vậy (đòi mà không được), thì sau không dám đòi nữa. Nếu không vậy thì không bao lâu mà cha mẹ sẽ phải theo lệnh của nó.

Thường thấy một người mẹ một nhà nọ, ở trong nhà gần như không có cái quyền nói bảo gì cả ; như người mẹ bảo bọn đầy tớ làm thế nầy, thì trẻ con cản đi mà bảo làm thế kia ; việc gì trong nhà, đều do trẻ con chủ trương cả ; như bữa nay mua bánh gì thứ gì, không nói trẻ con trước không được ; lần lần có khi người mẹ mời người bà con tới ăn cơm, mà đứa trẻ con đuổi đi, nói rằng :

« Không ai bảo lại, hãy đi đi ! » thế mà người mẹ chỉ biết nói rằng : « Thằng bé nó giại xin đừng ép uổng v. v. ». Thử nghĩ trạng huống nhà ấy ra thế nào ? Không phải lại úc đầu hơ-hững mà thành thế hay sao ?

(*Còn nữa*)

VIỆC THẾ GIỚI

Á-ĐÔNG

TRUNG HOA

Nội chiến

Tình hình quân đội Trương phát-Khuê. — Có tin chắc rằng một bộ của quân Trương-phát Khuê đã đến bên giới lĩnh Quế mưu liên hiệp cùng Du-tác Bách và Lý-minh-Thụy, song ba tướng cầm Lử-hoán-Viêm là Lương-triều-Cơ bố-phòng ở miền Bình-Lạc và Hoàn-viễn nên quân Trương không thể nhập cảnh được.

Quân Trương hiện đình trú ở Chi-giang (Tây-nam Hồ-nam) sở bộ có dư vài nghìn người, chưa biết rồi đây sẽ vào Kiềm hay và Quế. (Báo Tân)

Tình hình Quảng tây — Cuộc « khởi nghịch » Trương và các tướng Quảng-tây có lẽ nay mai sẽ yên được, một là vì quân đội khởi nghịch bị bao vây ở miền sơn cước Tương-tây ở gần Tiêm-nâu, hai là vì mỗi phần cả quân đội, trung ương Trung-ương, Trung-Ương thống thế được là nhờ động viên ba tập đoàn phái xuống Quảng-châu sớm. Tập đoàn thứ 45 ở An-huy khởi nghịch, đã bị tịch thâu khí giới. (Arip)

Ở Quảng tây Lử-hoán-Viêm, Dương-đăng-Huy, và Hoàng-quyền, đều đã phục Trung-ương. Quân Lý minh-Thụy không đầy vạn người, thế lực mỏng manh. Hiện quân đội của Lử có 17.000 người, quân đội Quảng đông đem qua hơn 30 000, lại thêm Trung-ương phái Mao-bình-Văn, Chu-thiệu-Lương xuống Quảng đông giúp sức, quân đội cũng có 10 000 người.

Lý-minh Thụy lui giữ lấy Tầm-giang. Lý và Du-tác-Bách đương mong quân Trương-phát-Khuê xuống Quảng-tây. Song quân Trương bị quân Hồ-nam chặn đường đánh, tình hình rất khốn khuất ; nếu cho có hợp với Lý đi nữa, cũng không thể nào đương nổi 10 vạn quân Trung-ương. Vậy đây rồi phải cái tổ Quảng-tây sẽ bị đã chiết.

Lử và Dương cùng Việt-quân liên lạc ; Lử sung chức chủ-tịch tỉnh Quế và Bộ bát lộ Phó-chỉ-huy, sẽ xuất sở bộ làm tiền phong kéo lên miền tây để đến Đăng huyện. Quân Lử vẫn tập trung ở Ngô-châu, hoàn nghinh hải quân tỉnh Việt kéo đến, hai bên cùng nhau hợp lực.

Nam kinh mời phái thêm quân đội đi đường biển xuống Việt để phòng Trương thảo Du (Báo Tân)

Phùng – Ngọc – Tường thảo Tưởng. – Một cuộc xung đột nữa lại xảy ra. Phùng Ngọc Tường động binh đánh Trung Ương, mục đích là khuynh phúc họ Tưởng.

Phùng ra mặt rất kiên quyết. Nếu Phùng tấn công Hán khẩu, thì các quân đội Tưởng-giới-Thạch sẽ hưởng ứng, cùng Quốc-dân-quân (quân Phùng) mà không chống cự. Dư luận thương giới Tàu muốn cho Diêm-tích-Sơn lên thay Tưởng-giới-Thạch (Arip)

Tin sau cùng, Phùng-ngọc-Tường kéo 40 000 quân binh sang Sơn-đông. Nhiều đội quân khác kéo xuống Hán-thầu, theo đường tình-hán thiết lộ, đi ngay Hồ-Nam.

Trung Nga xung đột

Tại cửa sông Tam-giang, vì Hải-quân Trung-hoa bỏ đá lấp đường tàu đi lại Chiến-hạm Nga thấy thế khó vào, lại quay mũi tàu trở ra.

Trương-tôn-Xương mới rồi có gửi điện cho Trương-học Lương xin đem quân Bạch Nga đánh quân Xích-vệ để lấy công chuộc tội, song Trương học Lương nghiêm cự không nghe.

Cả thường linh miền Bắc bằng lòng để Chánh phủ Phụng thiên điều đình việc xung đột Trung Nga.

Tình hình Qui châu

Báo giới địa phương đăng tin rằng các nghịch tướng Hồ-nam ngược-Ngu Trương nhử Kỳ và Mạnh văn Nghiêm đã vượt qua biên giới Tử xuyên. Quân đội còn đến 5, 6 ngàn người hiện bị áp lùi vào miền Tây nam.

Cái án giết người của Trương tôn Xương

Hồi September năm nay, Trương tôn Xương ở Nhật bị cáo về tội giết người. Người bị giết là Hiến Khai con trai thứ ba Túc thân Vương nhà Mãn Hiến khai đã tốt nghiệp trường quân quan Nhật, trong khi tình cờ có giao du thân mật cùng Lý-tổ Vọng Trương là ái nhân của Lý ngày 3 September định đến viếng Trương, bèn rủ bạn đi theo. Trương tiếp đãi ân cần, lưu hai người ở lại một ngày, đến ngày hôm sau Lý và Hiến Khai sắp thuê xe ô tô về thì Trương nói để lấy ô tô nhà Trương mà dùng cho tiện. Trong lúc đợi xe, Trương mời hai người vào tản bộ trong vườn bên cạnh. Đi một đoạn, Trương rút súng lục ra mà rằng « Khẩu súng liên hưởng này tôi dùng để tự vệ, song từ khi sang Nhật đến nay vẫn được vạn an, vậy nó trở nên một vật rất vô dụng » bèn lấy đạn ra. Viên đạn thứ tư nằm cứng trong súng. Trương bắn một phát chỉ thiên, chẳng để đạn rơi phải ngành cây là cây gì đó (?) quay lui trúng vào Hiến Khai (*Có thật thế chăng ? đáng hoài nghi quá*) Hiến Khai chết tươi tại đó.

Bộ tư pháp Nhật mở cuộc điều tra. Trương không ra vật chứng phải viên cố vấn làm đại biểu và giao cho luật sư biện hộ. Ngày 13 September sẽ tài phán tuyên bố án quyết, có rằng Trương chỉ là « ngộ sát » chứ không phải là « cố sát » bồi phải Trương 300 đồng. Thế là xong chuyện. Cho hay cái tiền và cái thế gì đâu cũng được người ta kiêng vị !

Dư luận đối với vụ này rất nào động, cho rằng sở dĩ Hiến khai bị bắn là vì trong lúc đàm đạo rằng Trương Hiến khai có lỗ ý công kích bọn quân phiệt (Hiến khai tuy hoàng thân song nghe đâu tư tưởng rất mới mẻ). (Báo Tân)

A PHÚ HÃN

Nội-chiến

Quân đội Nadir Khan tấn công Kaboul theo miền sơn cước Lohar ; đồn Bakhrar đã bị chiếm cứ. Hiện còn giao chiến cùng Habibouillah ở lân cận Kaboul. Em Nadir khan đã hạ được Kaboul, không có tin gì đích xác về hành động tiếp ai của Nadir khan và về vận mệnh Habibouilah cả.

BA LẠC SĨ ĐANG (Palestine)

Phòng ngự biến loạn

Do Thái sắp làm lễ Nguyên đán, các nhà đương cục Anh đã bắt thường hạ lệnh dự bị sẵn sàng để phòng ngự biến loạn.

Nhiều chi đội cảnh binh lớn đến đóng ở « Bi Khổ thành ».

Có lệnh cấm chỉ không cho người Arập đắc tuổi vượt đi ngang « Bi Khổ thành » trong khi Do thái « tấu hương » cầu nguyện.

ÂU-MỸ

PHÁP

Cảnh binh bí mật Nga

Một tờ báo Nga văn ở Ba-ri mới đăng một bài nói về hành-động của Cảnh-binh Bí-mật Nga ở Pháp. Theo tờ báo ấy thì ở Ba-ri có một chi-đoàn 15 người phái viên bí mật của Nga, các phái viên ấy đặt ra để thi-hành những phán-quyết của chính phủ Nga đối với Nga-kiều ở ngoại-quốc. Nghe đâu lại có những người trong các cơ-quan công-sản Pháp giúp việc nữa.

ĐỨC

Đàn-áp phong-trào Quốc-gia chủ-nghĩa

Cảnh-binh Bá-lâm có xét nhà hội quán của đảng Quốc-gia-Xã-hội. Bắt được nhiều khí-giới và 32 người.

Đảng « Thiết quan » (mũ thép) bị Nội Các tuyên-bố giải tán. Viên bộ-trưởng Nội-chính lại nói rằng dù ai có tài hùng vận động ở Quốc hội cũng không phế bỏ bản nghị quyết của Nội các được ; những liên-hiệp hội nào mà hai trị-an thì không thể hoạt động được.

Nhà Quốc Tế Thanh Thương Ngân hàng

Cuộc đàm-phán về thể thức tổ chức nhà Quốc-tế Ngân hàng vẫn tiếp tục ở Baden Baden. Vấn-đề cơ kim đã giải quyết xong, tổng ngạch sẽ lấy phần của 7 nhà Phát phiếu Ngân hàng lớn góp mà song vào. Đại biểu đoàn Anh và Mỹ yêu cầu xin đặt chi quán của Q. T. N. H. ở thủ đô hai nước ấy.

Các nhà giám định công nhận rằng các Phát phiếu Ngân hàng đối với nhà Q. T. N. H. được hoàn toàn độc lập, (*độc lập trên danh nghĩa mà phụ thuộc trên thực tế*), nhà Q. T. N. H. không bao giờ phát ngân phiếu hoặc thương phiếu gì có hại đến quyền lợi các nhà Phát phiếu ngân hàng ấy. Tuy vậy, hội đồng Quản lý nhà Q. T. N. H. có quyền tăng-gia cơ kim lên ; trong những trường hợp ấy thì các nhà Phát phiếu N. H. phải phát hành ngân phiếu mà cấp cung.

HOA KỲ

Mỹ Anh giao thiệp

Tổng thống Mỹ Hoover và thủ tướng Anh là Mac Donald ngày năm October đã đến Rapidan, để hội đàm. Hội quán

CHI-ĐIỂM

ĐỒNG-HỚI — FAIFOO

Đã mở cả rồi !

Xin quí khách xa gần vui lòng chiếu cố giúp cho, để Bản-hiệu được cái may-mắn mở thêm mãi mãi cho vào đến Nam-kỳ

Kính trình

VĨNH-HƯNG-TƯỜNG

N° 167 Rue Sarraut — VINH

ĐẠI-QUANG DƯỢC-PHÒNG

47, PHỐ HÀNG ĐƯỜNG, HANOI

Giây-nói số 808

108, PHỐ KHÁCH, HAIPHONG

Giây-nói số 118

THOÁI-NHIỆT TÁN

Thuốc Sốt

Thứ bệnh này mới phát-sinh thì rức đầu, chóng mày choáng mặt, tứ chi mỏi mệt, lúc đái ra thì nước đái đỏ đục, mình mẩy nóng nảy, thì man uống thứ thuốc này rất dễ uống vì chất nó không cay đắng, hòa với nước chè nóng, nước đường hoặc sữa cũng được, tuy người có bệnh sốt đến đâu uống vào chỉ trong 15 phút thì khỏi liền, nếu không được như nhời nói trên này, xin giả lại tiền mua của quý khách một gấp đôi, bản-hiệu và các nơi đại-lý đều có phát sách-thuốc, trong những xứ Việt-nam đều có đại-lý của bản-dược-phòng. Mỗi gói giá 0$10.

DẦU ĐẠI-QUANG

Dầu Bách-giải

Chuyên trị rức đầu, đau bụng, ngạt mũi hắt hơi, đi rửa, ăn uống không tiêu, sốt nóng, sốt rét, xoa đến đầu này thì liền thấy kiến-hiệu, đàn-bà có thai xoa cũng được.

Nguyên giá mỗi lọ 1$25, bây giờ chỉ thu có 0$20.

Bản-dược-phòng và các nơi đại-lý đều có sách-thuốc biếu, ngài nào ở xa muốn làm đại-lý xin viết thơ đến bản-dược-phòng thì rõ.

https://tieulun.hopto.org

ở nhà biệt thự thừa lương của Hoover, có lực binh và thủy thủ canh gác rất nghiêm nhặt, không người lạ mặt nào được vào cả. Các phóng viên báo gởi cũng phải trú ở Orange, cách chừng 10 kilô mét, thỉnh thoảng có người thư ký của Tổng Thống dùng điện thoại mà báo tin cho. Tin sau cùng nói rằng kết quả cuộc điều đình rắc rối này là hai bên Anh Mỹ đã đồng tình tổ chức Ngũ quốc hội nghị (Mỹ, Anh, Pháp, Đức, Nhật) ở Luân đôn; thời gian chưa định mà tin ấy cũng không phải chính thức nên không được xác thực. (Impartial)

Về tin nói hải quân Anh Mỹ sẽ hợp lại làm một, ông Stimson đã uyển bố cùng phóng viên báo giới rằng không đúng sự thực. Ông lại nói hai bên cũng đã thỏa hiệp cùng nhau song chỉ ở trên tinh thần mà thôi. Theo tờ « Nhật báo » (Daily News), thì vấn đề tổng ngạch số tiền các tuần dương hạm hãy còn rắc rối, và Hải quân hội nghị sắp tổ chức đây sẽ không bàn đến vấn đề tự do hàng hải. (Arip)

Tù nhân phiến loạn

Ngày 5 Octobre, tại nhà ngục Canon City, tù nhân khởi nghịch, chung cục 7 người lính gác và 6 tù nhân bị thiệt mạng.

Tù nhân chiếm được cả ngục thất, rồi xảy chiến lũy rất vững vàng để chống lại với quân đội. Chính bà dương cục xin viện binh ở binh đồn gần đó, và hạ lệnh vây nhà ngục, bắn vào có đến 7 000 phát súng. Sau cùng, các tù nhân chu động thấy thế không thể chống lại nổi, liền tự vận ở trong ngục; cả ngục có đến 1.500 tù nhân.

Trong khoảng 3 tháng lại đây, tù nhân ở Mỹ khởi nghịch lần này là lần thứ tư. (Impartial)

NGA

Ngày làm công bảy giờ

Theo Thông-tấn-xã Tass, Lao-động Hội-đồng đã quyết định thiết luật làm công ngày bảy giờ ở trong các sự nghiệp kinh doanh mới mở, dùng có đến 600.000 thợ thuyền.

HY LẠP

Hòa bình hội nghị

« Hòa bình đại-hội », họp ở Athènes đã chỉ cử một ủy-viên-hội, chuyên xét về các vấn đề hành chính ở các xứ Balkan. Hội nghị có thông qua một bản nhà nước về việc sang chế một thứ thổ giới dịch trung. Một viên đại biểu tuyên cáo cùng hội-nghị rằng đại biểu Y-đại-lợi khiếm diện, xem thế thì biết Mussolini cấm chỉ không cho Ý tham dự đại-hội.

Tuần-tướng Hy-lạp là Venizelos tuần mang đơn dự đại hội, lại hội nghị quyết những lời thỉnh cầu xin tu chỉ Công-ước Quốc tế liên-minh lại cho hợp với Công-ước Phi-chiến Kellog, và về việc cấm chỉ lại chiến tranh.

Lượt hội-nghị chưa công hợp tại ấn Cổ đại Hy-viện ở Delphes, (do là chỗ hội-quán của các hội-hội Hàm-chiến Hy lạp ngày xưa), đủ mặt đại biểu của 17 nước. Có thông qua nhiều bản dự án có liên quan đến thế giới hòa bình.

CHƯA TỪNG CÓ!

Đĩa hát Béka là một thứ đĩa hát rất có giá trị, danh tiếng lẫy lừng khắp năm châu, mới đem bán ra lần đầu, do Bác-sĩ nước Đức lấy hơi bằng vô tuyến điện và làm ra rất tinh xảo, tiếng trong nghe rõ như thiệt, không giọng mũi và cũng không ồng, chạy rất êm ái dịu dàng không kêu rè rè, khỏi lấp tiếng đờn ca, mất mùi vị điệu hát. Thiệt là một thứ đĩa đặc biệt, xin các ngài dùng thử sẽ biết. Đĩa hát Béka có đủ các điệu Trung-Nam-Bắc, lại có thứ đĩa hát ca mừng bên đạo Thiên-chúa rất êm đềm có bài in sẵn theo đĩa, có thể tai nghe đĩa mắt nhìn giấy vài ba lần thì biết hát các điệu ở Nhà-thờ.

Bài ca cung đờn điệu hát mới mẻ, giá rất hạ!

Đĩa Béka dùng máy hoặc kim hiệu nào chơi cũng được, nhưng nếu dùng được máy Parlophone Béka và kim Béka Jaune thì nghe thanh và êm ái hơn.

Máy Parlophone Béka là một thứ máy rất tinh xảo, giá rẻ hơn hết

Các ngài có lòng chiếu cố, xin mời đến hiệu

CHANSON-ORIENT

ĐƯỜNG THƯỢNG-TỨ

Ở các tỉnh Trung-kỳ, ngài nào muốn mua hoặc buôn xin viết thơ cho Mme **RICHARD** *propriétaire de la Maison Chanson Orient Agent des Parlophones et Disques Béka pour l'Annam – Rue de la Citadelle à Huế*

ĐÔNG-QUÂN-HƯNG

Tonkin 179 rue Maréchal Foch Nam-Định

Soieries et tissus en tout genre

Lượt the lĩnh lụa nhiều bằng sa

Bản-hiệu bán đủ các thứ hàng tơ, hàng vải, bán buôn, bán lẻ, khắp cả xứ Đông-Pháp, các quý khách có cần dùng thứ hàng gì, cứ viết thư về lấy quyển hóa giá (catalogue). Bản-hiệu xin gửi biếu ngay.

gấm đoạn dạ len nhung lãng vải

Chánh tông Phương mỹ dược tạ

Tôi là Nguyễn văn Minh Canh, chồng bà Phương-mỹ Hà-đông, tôi quá vui chơi vào vòng nhà phiện, đã 18 năm trời. Tôi đã tốn phí mua thuốc các nơi vô chữa; sở nói đến hay công xem thì quảng cáo mà bỏ không 10 bề được. Kể mua [illegible] thì giá đã [illegible] thì được nhiều người trong Nam người Bắc khuyên có mấy hàng, hàng uống vào người hút nặng, hàng xông vào người hút nhẹ. Khi mua phải nói rõ bệnh nhiều ít, để tiện việc cho thuốc, tôi tiếm xuống mua về chữa, hút có 7 ngày là bỏ tiệt, khỏi bỏ người rất khoẻ mà việc quan đi lại như thường, và tôi lại giới thiệu nhiều anh em bạn tôi cùng nhà [illegible] hàng nhỏ 1$00, hàng nhì 2$00, hàng ba 2$00 và 1$00, chai con 0$50. Ông Sy không bao giờ tôi quên được. Tôi xin giới thiệu đồng-bào ngài nào muốn cai thuốc chỉ nên mua thuốc cai hiệu Tam tỉnh vì thuốc Sy không có chất thuốc phiện, chỉ mới là thuốc cai khát. Ai có lòng cần thử thuốc về chữa các thứ bệnh như anh nầy!

Bản công mộng tinh, gì tinh 1 đồng, hoạt tinh lãnh tinh, đương suy không đủ 1 đồng, đau bà kinh huyết không đều, huyết ít huyết [illegible] hư huyết lạnh, bạch đới [illegible] 1 đồng, 5 ngày đau sưng đầu đầu không đủ hay rỏ đỏ mà không nhiều 1 đồng, nếu đã 5 đồng 6 hộp, đau bụng, đau tức kinh nguyệt 1 đồng, bạch huyết khạt huyết 1 đồng rưỡi, một chai phong thấp, ê cường đau mỏi, sưng mông 2 hào một chai, lỵ ra máu, lỵ huyết 1 đồng, sán khí 1 đồng 2 hào, bổ sán 1 đồng, lậu và giang mai chữa rất mau không tái lên lại sinh đau như thường 1 đồng, mọc lên chữa rất 1 đồng rưỡi, lấy mang đau và sinh ra kinh không đều hay bạch đới 1 đồng, 6 hộp 6 đồng, bạc trắng con 5 hào 25 xu một chai, tương hiệu có xem mạch cho đơn 5 hào, ai có lòng cần chữa theo bệnh mà đến đây mà không có mua một mất 2 đồng giá tự 5 đồng 6 hộp thuốc cam 1 hào một gói, các tỉnh ở xa viết thư về hỏi bệnh gửi thuốc lại ngay, gửi tính tiền giao ngân, nếu mua từ 2 đồng giở lên không phải chịu tiền cước, thư hỏi điều gì xin gửi thêm tem 5 xu, xin đề cho M. Trần đắc-Sỹ đốc Tam tỉnh y-viện tại Hàng-chè gần Nam-định.

Nên dùng thuốc

HIỆU

THAM-THIÊN-ĐƯỜNG

Chính ông

TRẦN-ĐỨC-TÂM

Y-sỹ Việt-Nam chế ra

MAGASIN DE SOIERIES

TÂN LỢI

188-140, Bd Tổng-đốc-Phương (CHOLON)

Hồn niệu bán sỉ và bán lẻ đủ các thứ hàng Tàu, hàng Thượng-hải như là: lãnh, xuyến, trừu, cẩm-nhung, cẩm-châu v. v... Hàng thiệt tốt thiệt bền, nâng nhuộm đen mặc đến rách không ne sợ phai trô. Bán lẻ đủ các thứ hàng bombay, hàng Nhựt-bổn v. v... Khăn đội đầu rất vừa thêm nhiều kiểu, nhiều màu thiệt đẹp.

Trữ bán sỉ và lẻ đủ thứ mào nhuộm của Tây hiệu "Teinture Idéale" danh tiếng thuở nay ở Nam-kỳ.

Hành nộp biscuits "Kim-Thời" của hồn hiệu chế tạo chẳng khác gì biscuits mélanges choisis của Tây, được nhiều người khen ngợi. Bán lẻ mỗi hộp 0$75 tại bổn hiệu mua sỉ có huê-hồng.

Hồn niệu buôn bán đã mấy chục năm cùng các tỉnh Trung-kỳ và Bắc-kỳ.

Ở xa cần viết thơ thương nghị.

TÂN-LỢI

188-140, Bd Tổng-đốc-Phương Cholon

BAC-NINH

Bệnh quỷ đã có thuốc tiên!!

Nếu ai mắc phải bệnh LẬU hay TIM-LA mà đã uống thuốc khắp cả mọi nơi rồi mà vẫn không khỏi, hay bị LẬU nhập cốt nghĩa là trong ống bao giờ nhọc mệt thức đêm uống rượu vào thì sẽ ngày đã có mủ ở đầu ngọc hành, hay TIM-LA khỏi rồi mà nọc ở trong máu còn tồn tính thoảng lộ giọt đau mình đức đi hay [illegible] hay phát nổi mụn nhỏ mụn [illegible] thuốc gì bổi cũng không khỏi gia giết cả sở sinh ra hay ngứa vào vân thì tìm ngay hiệu ĐÀNG-VĂN ở số nhà 67 phố Bình-Bồ Bắc-Ninh (Tonkin) bệnh nặng thế nào cũng phải mau hết và rất kỉ nọc nói vẫn đi được bình thường mà đường [illegible] dục cũng không hại, thuốc LẬU 1p00 1 hộp TIM-LA 2p. 1 lọ, còn như bệnh tim-la nổ toàn nghĩa là đầu [illegible] nổi lên thành ra [illegible] bệnh nầy tuy nọc mà nổi ra nặng lắm có [illegible] trên ở trong máu cao [illegible] bổ thuốc [illegible] không hại, dễ được, bệnh dù [illegible] thế nào dùng [illegible] thuốc BẠCH-DƯỢC-CAO mà bôi và thuốc uống tất cả 3p. là khỏi, THUỐC ĐAU MẮT số 8, trị các bệnh đau giá, [illegible] mắt, bọ lưu mắt, đất cát mắt vàng vàng, người lớn trẻ con đều dùng được cả, thuốc uống số 9, trị đàn mắn, mộng hay đau mắt hột nghĩa là ở mí mắt trong nổi nọc [illegible] mụn [illegible], bệnh nay có nhiều người cho làm thường về sau hỏng mắt vì cái mụn ấy nó ăn lan ra là hỏng mắt, 0p30 1 lọ, thuốc trị các bệnh kinh liên đau gia giết lại ăn không tiêu và vân vân, [illegible] thuốc uống [illegible] ấy cũng mau khỏi 0p30 1 lọ, thuốc trị bệnh TIÊN KUYỆN đã nổi đầu đã nổi dùng [illegible] và phát đồng hồ là bệnh đã thấy khỏi 0p30 1 hộp, bản hiệu còn nhiều thứ thuốc thần hiệu [illegible] người rất rẻ con bệnh nào [illegible] thì [illegible] bệnh, các thứ thuốc của bản hiệu thì [illegible] đã được [illegible] thuốc [illegible] cam [illegible] thì [illegible] thì biết thuốc của bản hiệu là thần hiệu và nói thực. Đại-lý BAI-GO [illegible] Tràc số 80 rue d'espagne, HANOI PHÚ-SĨA 67 Rue des médicaments (phố hàng bồ).

Huyện [illegible] Chính chợ Quảng Hiệp-Thành Phú Nhơn par Quảng-Ngãi, còn đâu không có đại-lý gửi viết thơ bản hiệu xét theo tính nhà giao ngân rất mau chóng.

TIẾNG ĐỒN VANG

Giầy AN THÀNH vừa đẹp, vừa tốt. Ở đâu?

37 Phố hàng Đào HANOI

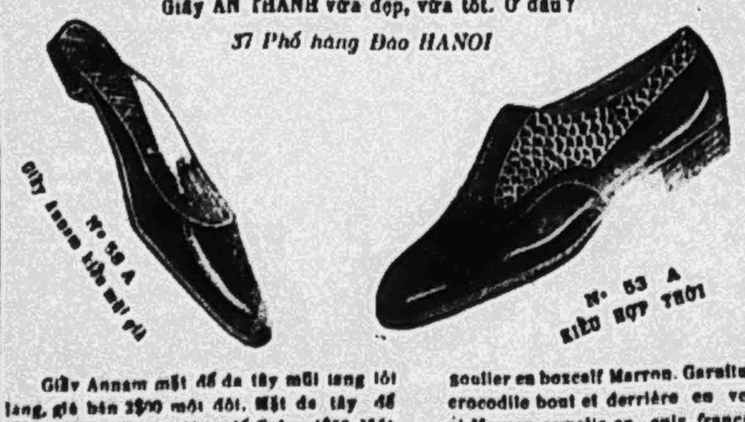

Giầy Annam mặt đế da tây mũi tròn lót lang, giá bán 2$00 một đôi. Mặt đế tây đế Crêpe 3$50. Mặt bọc lăng đế Crêpe 4$50. Mặt bọc lăng đế da tây 3$80.

Giầy đàn bà: Porte-feuille, valise, yên ngựa, cặp sách, 2 ngăn bằng da crocodile có khóa 12$00 một cái, da jeune mềm 7$00, da Hồng-Kông 4$00. Vậy xin kính mời các ngài chiếu cố cho, bản hiệu rất lấy làm hân hạnh vô cùng.

AN-THÀNH 37 Phố hàng Đào HANOI

scoulier en boxcalf Marron. Garniture crocodile bout et derrière en verni Marron semelle en cuir français 7$50. Semelle en crêpe anglaise 8$50.

Một vật kỷ-niệm lâu năm

Muốn dùng một vật kỷ-niệm lâu năm, không gì bằng đặt một bức ảnh phóng-đại ở hiệu HƯƠNG-KỲ PHOTO HANOI, ảnh theo kiểu mỹ-thuật tối tân.

THUỐC THIÊN-THỜI CHO KHÔNG

Hiệu thuốc « TỀ-CHỦNG-TẤT-THẮNG-HOÀN » của tiệm thuốc bắc MỘNG-LƯƠNG-ĐƯỜNG ở thành phố SOCTRĂNG

Hoàn thuốc nầy Tiểu-hiệu chế ra hơn 4 năm nay đã được sở Thái-y-Viện chứng nghiệm, có gởi cho khắp cõi Đông-Pháp, dùng đều mạnh đó, hằng ngày đều có thơ gởi tới xin thuốc và đề lời minh tạ.

Hoàn thuốc nầy Tiểu-hiệu chế ra để cho không, ở gần thì do nơi Tiểu-hiệu mà xin, bất luận kể quen người lạ ban đêm, ban ngày, khi nào hỏi đến thì Tiểu hiệu cho liền; còn ở phương xa muốn dùng hoàn thuốc nầy, gởi thư tới để chỗ ở cho rõ ràng, Tiểu-hiệu sẵn lòng gởi tới cho liền, khỏi tiền chi cả. Cách dùng có toa vẽ sẵn sàng. Còn chư quí-vị hảo-tâm, muốn mua năm, mười đồng, để bố thí làm phước, xin mua Mandat gởi đến thì Tiểu-hiệu cũng bán nhưng chỉ tính đã vốn tiền thuốc, còn công cáng và sở phí gởi thuốc thì Tiểu-hiệu chịu.

Kính cáo

MỘNG-LƯƠNG-ĐƯỜNG

Pharmacie Annamite N° 80 rue de Daingai Soctrang

P. S. — Tiểu hiệu có bán đủ các món thuốc sống, thuốc chín, cao, đơn, hoàn tán, và làm đại-lý cho các nhà thuốc có danh trong cõi Á Đông, lại có trữ bán thuốc « Từ Ngọc Liên » (HANOI) của người Annam chế tạo ra, rất hiệu nghiệm. Trong tiệm sẵn có danh-y coi mạch hốt thuốc, tiện cho chư quí vị trong lúc cần dùng.

CÁC HIỆU BUÔN TO ĐỀU CÓ BÁN LẺ CẢ

宏發京烟各省大商店均有代售

HÀNG THUỐC NORMALE

L. SARREAU

LÀ HÀNG-THUỐC ĐÁNG « TIN-CẬY » HƠN HẾT

Vì thuốc bán rất tinh-khiết và hảo-hạng;

Ở xa mua thuốc thì gởi mau mắn và kỹ-lưỡng;

Catalogue y-dược Bác-sĩ RUDY gởi cho không,

Xin hỏi lại:

N° 119-123 rue Catinat SAIGON

Mới về Hàng rất bán buôn và lẻ đủ đủ kiểu "Tirard Delion, Mossant"

Cols "Noveltex & Unitex"

Cravates & Nœuds de luxe

Gầy Cao xu đen

Tất cuốn và tay đủ mầu

DỤC-XƯƠNG

N° 52 Rue des Cantonnais

Hanoi TONKIN

TAM KỲ THƯ QUÁN

Bán { *Tiểu thuyết sách học*
Nhật báo
Giấy bút...

Các nhà trước thuật muốn gửi sách bán, xin viết thơ thương lượng với:

M. NGUYỄN-PHÚ-KỶ

propriétaire de la librairie Tam-kỳ

Avenue Maréchal Foch VINH

NAM-KỲ TAM-THÀNH-DƯỢC

TRỪ-TÊ, BỔ-HUYẾT, GIẢI-LAO?

Hiệu TẠO-NHƠN-ĐƯỜNG HOCMON

TỀ-CẤP PHỔ-NGUY TAM-THÀNH-DƯỢC

Có ba thứ thuốc hay, đã giúp được nhiều bình mạnh nên gọi là TAM-THÀNH-DƯỢC

1. Thần hiệu tê bại hoàn. Kính cáo đồng bào ai mắt bình hoang tê bại suối nhược mỗi cách thế nào mau mau gởi thơ đến bản hiệu TẠO NHƠN-ĐƯỜNG Hóc-môn kiếp lấy thuốc trừ tê mà uống thì ắt được mạnh giỏi, giá mỗi hộp 1$20 vì như cô kẻ nghèo nàn không tiền mà vươn lấy bình tà, tập tác viết thơ đến bản hiệu TẠO NHƠN-ĐƯỜNG vui lòng gởi thuốc cho không.

Quyết « Bất thực Ngôn »

2. Sĩ lao bổ tạn hoàn, là thần bổ tinh thần cho quí ông quí Thầy, quí học sinh bổ phổi trừ ho, hoặc đi tinh mất mỏi, bổ não giải trí. Giá mỗi hộp 1$00

3. Điều kinh bạch đái hoàn. Quí cô, quí Bà dùng bổ huyết điều kinh và trừ Bạch-Đái hạ trừ xây xẩm, hết xót ruột, hết nhức mỏi, dang tư nhuận da thời rất hay mỗi hộp 1$00

Bổn hiệu có chế LÃO-THỰC-ĐỊA cửu chưng cửu sái, LỘC-GIÁC GIAO cầu kỳ thượng hạng, để làm tiền, hoặc dùng theo mà uống bổ, mỗi lượng giá 1$00.

Thưa quí vị đồng bào 3 thứ thuốc nói trên đây, còn là tinh chất cao lương phong vị tinh chế THÍNH qui CÔ, qui Thầy dùng mà bổ dưỡng thì ắt được khương cường qui thể thầy tinh nghiệm chẳng hề sai.

CÁCH GỞI: *Mua thuốc, thơ, hoặc Mandat thì đề ngay:*

M. TRƯƠNG MINH Y *Directeur TẠO-NHƠN-ĐƯỜNG,*

N° 4 *Rue de la Gare* **HÓC-MÔN** (*GIA-ĐỊNH*)

Qui ngài có mua bao thứ thuốc đây, xin nhớ mua mandat gởi trước còn tiền cước về bổn hiệu, *Muốn đến bổn hiệu do ngay bến xe lửa đậu.*

Thánh dược nước nhà Đông-bao huệ cố?

IMPRIMERIE TIENG-DAN — HUE

DIRECTEUR GÉRANT HUỲNH-THÚC-KHÁNG